

De Keizer kust den voet van den Paus.

Paus Celestinus de vierde, kroont Keizer Hendrik den vierde en stoot de kroon met zijn voet weer af.

Keizer Hendrik de vierde wacht drie dagen op Paus Gregorius VII voor de poort van Canossa.

Keizer Hendrik de vierde geeft zijn kroon aan den Paus over.

Paus Calixtus laat Paus Gregorius op een kameel zetten met het aangezicht naar den staart.

Koning Johannes biedt zijn kroon den pauselijken Legaat, Pandolphus aan.

Keizer Hendrik kust de knie van den pauselijken Legaat, toen hij in Engeland kwam.

Keizer Fredrik wordt bestraft, omdat hij het paard van den Paus aan de verkeerde zijde vasthield.

De orde van het pauselijke rijden; de Keizer houdt den toom, terwijl de Koningen voor hem uit gaan.

De Paus op de schouders van menachen, gedragen, terwijl de Keizer en Koningen voor hem uit gaan.

VERHANDELING

OVER DE

HOOVAARDIJ EN OPGEBLAZEN OPPERMAGT

DER

P A U S E N,

in tafereelen afgebeeld, naar de orde en wijze van hunnen opgang;

hoe zij van getrouwe Bisschoppen en Martelaren, allengskens geworden zijn heeren en heerschers over koningen en koninkrijken, zich zelven verheffende in den tempel Gods, boven al wat genaamd wordt God of Godsdienst. 2 Thess. 2.

AL is het zoo, dat de lieve Bruid en uitverkoren Kerk van God bijna drie honderd jaren lang, door Gods verborgen toelating, van alle kanten zeer heftig besprongen is, en weinig rust en geene blijdschap of uitwendige zekerheid in deze tegenwoordige wereld gehad heeft, maar hare dagen onder kruis in vele bitterheid des harten en gedurige tranen en weenen doorbragt, onderdrukt als zij was in alle plaatsen, gevangen, versmaad, veracht, uitgehongerd, gepijnigd en gemarteld; zoodat men zoo wel binnens huis in vrees verkeerde, als ook daar buiten gevaar liep van de vijanden; toen men alleen des nachts (wanneer men het best kon) te zamen kwam om somtijds Psalmen en Lofzangen te zingen; zoo heeft nogtans de goedertierenheid des Heeren in al deze hare vreeselijke gevaren en droevige verdrukkingen de Kerk niet geheel verlaten; maar hoe meer hare uitwendige ellende vermeerderde, hoe overvloediger ook hare inwendige vertroosting was; en hoe verder zij was vervreemd van de vreugde dezes levens, hoe meer zij de tegenwoordigheid des Heeren genoot, om de zielen te versterken en te verblijden met zijne genade en kracht. En hoewel hare goederen en rijkdommen in deze wereld zijn verloren gegaan, nogtans was zij wel honderdmaal rijker geworden aan hemelsche gaven en schatten. Toen werd de ware godsdienst waarachtiglijk in het hart gevoeld; toen was het Christelijke leven niet versierd met eene uitwendige gedaante, maar omvangen met eene inwendige liefde, en het ware beeld der Kerk bestond niet in uiterlijke schijnheiligheid, maar was krachtig in zijn volkomen toestand. Toen woonden de

naam en vreeze des Heeren waarachtiglijk in het hart, en zweefden niet op de lippen alleen, en er werd tot God gezocht uit den grond des harten. Toen was er geene opgeblazenheid in de Kerk, noch gelegenheid om rijkdommen te verzamelen, noch tijd om die te bewaren. De twist, die in lateren tijd over beuzelingen werd gevoerd, was zoo ver van de Christenen verwijderd, dat zij zich zelven gelukkig hebben geacht indien zij maar bijeen konden komen, om te bidden tegen den duivel, die een oorsprong is van alle tweedragt. In één woord, de gansche Kerk van Christus, hoe verder verwijderd van de gedaante dezer wereld, hoe nader zij gekomen was tot de gezegende voorzienigheid en gunstige bescherming Gods.

DE EERSTE OPKOMST VAN DE ROOMSCHE BISSCHOPPEN.

Na dezen langen tijd van onlusten, heeft het den Heere beliefd zich genadiglijk over de Heiligen en Dienaren zijns Zoons te ontfermen, hen te verlossen uit de gevangenissen, te bevrijden uit ellenden, en de oude slang, den duivel, te binden, die hen zoo langen tijd gekweld had, waardoor de Kerk tot meerdere vrijheid begon te geraken; en de Bisschoppen, die te voren bij de keizers ten eenenmale waren veracht en versmaad, werden nu door de voorzienigheid Gods, die alle dingen beschikt op zijnen tijd naar zijn eigen wil, bij de keizers geacht en in waarde gehouden. Daarenboven, gelijk de belangstelling in de godsdienst bij de keizers was toegenomen, werden de Bisschoppen allengskens niet alleen in gunst, maar ook tot eer bevorderd, in dier voege, dat zij in weinig tijds niet alleen heerschers waren ge-

worden, maar zelfs bijna keizers met de keizers.

Daarna, toen langzamerhand de begeerte naar rijkdommen en wereldlijke goederen onder de Geestelijkheid toegenomen was, en de duivel zijn vergif gespogen had (zoo als dit te dien tijde te Konstantinopel was geschied), toen begon de ware ootmoedigheid te vervallen, en kreeg de hoogmoed in hare plaats voet, zoodat die lang geheerscht heeft; gelijk het klimop doet om den eiken-boom, dat hem eerst omhelst met eene groene gedaante, en met hem opgroeit, totdat het boven hem gewassen is, en al zijne vochtigheid uitgezogen heeft, en deszelfs wortel in zijn schors heeft ingedrukt, op zulk eene wijze, dat het ten laatste beide, den tronk en de takken, verstikt en gedood, en alzoo daarvan een nest gemaakt heeft voor uilen en allerlei onrein gevogelte. Daarom heeft Augustinus zeer wel gezegd: „*Religio peperit divitias et filia devoravit Matrem;*” dat is: „de godsdienst heeft de rijkdommen voortgebracht, en de dochter heeft de moeder verslonden.” De waarheid hiervan kan duidelijk blijken onder anderen in de Roomsche Kerk en in hare Bisschoppen; want nadat de Kerk van Rome door de gunst der keizers was verrijkt geworden met giften, bezittingen en groote voorregten, begonnen de Bisschoppen, het genot van de rust en den voorspoed gevoeld hebbende, zich meer en meer te verheffen in pracht en hoogmoed, en hoe meer zij bloeiden in deze wereld, hoe meer de Heilige Geest Gods hen heeft verlaten, in dier voege, dat de voorzegde Bisschoppen, die te voren arm waren, ten diepste van alle menschen versmaad, en een langen tijd zijn vervolgd, eindelijk zelven geworden zijn vervolgers van anderen en den voet hebben gezet op den nek der keizers en dwingelanden, om de hoofden van de koningen voor zich te doen buigen. En niet alleen daarmede tevreden, waren zij daarenboven door hoovaardigheid en rijkdommen zoo ver afgeweken van alle godsdienst, dat zij ten laatste geworden zijn de grootste tegenpartij van God, die wij noemen den Antichrist, van welken lang te voren door den Geest Gods geprofeteerd was, dat hij komen zou en zitten in den tempel Gods, van welken wij lezen in den tweeden Zendbrief van Paulus aan de Thessalonicensen, waar hij zegt: „*Wij bidden u, broeders, door de toekomst van onzen Heere Jezus Christus en onze toevergadering tot Hem, dat gij niet haastelijk bewogen wordt van verstand, of verschrikt, noch door geest, noch door woord,*

noch door zendbrief, als van ons [geschreven], als of de dag van Christus aanstaande ware. Dat u niemand verleide op eenigerlei wijze, want [die komt niet] tenzij eerst de afval gekomen zij, en de mensch der zonde, de zoon des verderfs, die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd, of [als God] geëerd wordt, alzoo dat hij in den tempel Gods als een God zal zitten, zich zelven vertoonende, dat hij God is.”

Uit deze woorden van Paulus kunnen wij verscheidene dingen opmaken. Ten eerste, dat de dag van de toekomst des Heeren zoo spoedig niet voorhanden was; ten tweede, geeft de Apostel ons een teeken om te weten wanneer die dag genaken zal, en beveelt ons ook eerst te verwachten eene wederpartij, die geopenbaard zal worden; ten derde, bewijst hij ons welk eene wederpartij zij zijn zal, verklarende dat zij zou zijn eene algemeene wederpartij, en niet zulk eene als er in zijnen tijd geweest is; want hoewel Herodes, Annas, Kajafas, de Overpriesters, de Farizeën, Tertullus, Alexander de kopersmid, Elimas en Simon Magus, de toovenaar, en Nero groote vijanden waren ten tijde van Paulus, nogtans bedoelt hij behalve deze nog eene andere, die grooter zou zijn dan de voorgaande, en niet bij een priester, koning of keizer te vergelijken, maar zoodanig een, die den staat der koningen, priesters en keizers ver zou te boven gaan, die een vorst der priesters zou zijn, en de koningen zou doen buigen, en op de nekken der keizers treden en hun zijne voeten doen kussen. Als de Apostel zegt, dat hij zitten zal in den tempel Gods, verstaat hij niet alleen den eigenlijken zetel van den Paus binnen Rome, maar het gezag, regt en gebied van zijn Stoel over de gansche algemeene Kerk, even als of hij God zelf ware. Indien wij den Paus zouden geven wat hij in zijne wetten en pauselijke besluiten eischt, welk onderscheid zou er dan zijn tusschen God en den Paus? Stelde God wetten en bevelen in, zoo doet hij ook. Eischt God gehoorzaamheid, zoo doet hij ook. Heeft God zijne schepselen, hij heeft er ook. Worden de overtredingen van de geboden Gods gestraft, veel meer moeten dat de zijne. God heeft zijne godsdienst, de Paus ook de zijne. Ja voor eene eenige godsdienst, die God alleen eischt, heeft de Paus er daarentegen wel honderd. God heeft maar éenen Voorbidder en Advocaat verordend, de Paus heeft er meer dan honderd ingesteld. God heeft maar weinige heilige dagen, de Paus daarentegen heeft er veertig tegen één bevolen. En is het voldoende, dat de heilige dag,